

LOVRE KATIĆ

STAROHRVATSKA CRKVIĆA SV. PETRA NA ČIOVU

Izumrćem hrvatske dinastije ostalo je »krunsko dobro« u Podmorju (današnja srednja i gornja Kaštela) bez gospodara.

Kako je to zemljište ležalo između Splita i Trogira, to su se za tu bogatu baštinu otimali ova dva grada.

Uprkos presudama i darovnicama ugarsko-hrvatskih kraljeva i mnogim pregovorima, posredovanjima i izmirenjima nove su borbe neprestano nastajale, dok ih ne dokrajčiše mletačka dominacija i turska najezda. Jedan mir sklopljen je 11. rujna 1243. Sudjelovao je pri sklapanju mira u ime Splitskoga izabrani nadbiskup Stjepan, inače zagrebački biskup, gradski načelnik Bernard i tri suca, a sa strane Trogirana njihov biskup Treguanus, knez Stjepko Šubić-Bri-birski i tri suca. Kao svjedok bio je i Toma Arcidakon. Posrednik mira bio je Gerardus iz Modene, franjevac. Mir je sklopljen na otoku Čiovu, kojega je zapadni dio pripadao Trogiru, a istočni Splitu. Mletački medašnji stup i danas se nalazi pred župskom kućom u Slatinama.

Splitska i trogirskoprava isprava datirane su ovako: »1243. Učinjeno na otoku, koji se zove Čiovo kod crkve sv. Petra 11 dana intrante mese« septembra.

Nije teško ubicirati crkvu sv. Petra općenito, jer postoji morska uvala »Supetar« na sjeveroistočnoj strani otoka, pa i arheološka karta Splita i okolice bilježi tu uvalu. No kako crkve više nema, to je tačno ubiciranje bilo nemoguće.

Boraveći više puta u Slatinama na Čiovu tražio sam tu crkvu. I uspjelo mi je u »Supetru« na zemlji Frane Ljubice p. Blaža naći u suhozidini poljskoj jedan pilastrić urešen pleternom ornamentikom. Pleter je troprutast i obao.

Položaj je odmah uz morsku obalu. Zašao sam u ogradu i opazio tragove crkvice, koja je morala biti posve jednaka po dimenzijama našim crkvicama iz doba narodne dinastije. Još otprije poznat je jedan ulomak pilastra u župskoj crkvi u Slatinama također urešen pleterom kao i drugi spomenici u Hrvatskoj u doba nar. vladara. Njega su izdubili i služi za to, da se u izdubini stučće tamjan za crkvenu službu.

Treći fragment jednog pluteja našao sam uz sakristiju župske crkve u Slatinama. I na tome fragmentu pleter je troprutast i obao. Kako je župska crkva u Slatinama iz XVI. st., a u blizini nema traga ranijim crkvama, držim, da su i ta dva pleterna fragmenta tamo donesena iz crkvice sv. Petra, jer su vrlo slični.

O samoj crkvi sv. Petra našao sam još i ove podatke.

U vizitaciji papinskog delegata Mihovila Priuli 19. III. 1603. stoji ovo: »prečasni vizitator vidio je crkvu sv. Petra, koja je u polju, posve porušena i od pustinje Začeca bl. dj. Marije (»Prizidnice« nap. m.) jednu milju. U crkvi ima samo kameni oltar i nema krova. Beneficium simplex (t. j. nema župničke dužnosti nap. m.).

Podigao je bio parnicu za taj beneficij velečasni gospodin Ivan de Mancinileus, arciprezbiter splitski, a kaže se, da je zasada (beneficij) pridružen Kaptolu. Nije mogao (vizitator) doznati, kolika mu je vrijednost (dohodak nap. m.).

Naredio je, da se spomenuta crkva popravi, da se može u njoj misiti.

Crkva je, dakle, već g. 1603. bila u ruševnom stanju i zapuštena. Valjda nije nigda ni popravljana, pa se tako izgubio svaki spomen na nju osim imena, što ga je dala bližnjoj morskoj uvali.

Seljaci Slatina kazivali su mi, da su u blizini našli 3-4 groba.

LITERATURA I VRELA:

Thomas Archidiaconus, Historia salonitana - ed. Rački - Zagreb 1894, str. 185-187.

Joannes Lucio, Memorie di Traù - In Venetia presso Stefano Curti - 1674, str. 45-48.

Marko Peroević, Postanak Kaštela, Sarajevo 1934, str. 9-14.

Vizitacija Mihovila Priuli, biskupa Vicenze, apostolskog vizitatora Dalmacije g. 1603. Prijepis rukopisa za splitsku biskupiju u Biskupskom sjemeništu str. 28f

RÉSUMÉ

Les luttes fréquentes qui ont divisé, au XIIIe siècle, les villes de Split et de Trogir, furent interrompues en 1243 par la paix signée dans la petite église Saint-Pierre, sise dans la presqu'île de Čiovo. L'emplacement où elle se trouvait n'a pas pu être déterminé, car il y a longtemps que cette église a été détruite. Cependant, son souvenir s'est conservé dans le nom de la petite baie de Supetar. C'est dans cet endroit que l'auteur a trouvé un fragment d'ornements entrelacés ainsi que de vestiges des murs de l'église. Il cite également un passage du rapport sur la tournée d'inspection effectuée par un délégué du pape en 1603, d'où il ressort qu'à cette date déjà l'église de saint Pierre était sans toit, tout en possédant encore son bénédicte.